

rum referendariorum domesticorum nostrorum etiam agregamus», fent-lo participant de les gràcies i prerrogatives «quibus alii nostri joculariores seu gestorum referendarii gaudent.» Segons manifesta la nota 1 de la mateixa plana, en un document de febrer de 1339 es parla de García Pérez de Ginifreu, de València, que també havia sigut «referendarius gestorum antiquorum». Així, doncs, consta documentalment que a la cort dels reis d'Aragó hi havia instituït un Cos de juglars referendaris, això és, narradors de gestes («antigues,» afegeix el doc, de 1339). Aquests juglars eren, doncs, poetes oficials de cançons èpiques; i si altra cosa no provessin aquests documents, provarien al menys que el conreu de la poesia èpica a Catalunya era de molt antiga tradició quan veiem els «referendaris de gestes» constituïts en un Cos oficial a la cort dels nostres reis.

I aquí poso punt final al meu treball. No mancarà segurament de contradictors; però jo tinc la ferma esperança que la discussió serà fecunda i que d'ella sortirà més afermada encara l'existència de la *Cançó de gesta de Jaume I*, prosificada a la Crònica i que aquesta cançó èpica catalana serà la primera d'una bella sèrie de poemes catalans perduts, que l'investigació de crítics i erudits sabrà rastrejar per documents i obres literàries mercès a mètodes nous i ardots. Jo tinc l'immens goig d'haver trobat i esbroçat amb el meu modest esforç el camí que ens portarà, en tinc la fe més ferma, al descobriment de l'epos català medieval; i encara és més gran el meu goig pensant que Catalunya des de ara podrà enorgullir-se d'un joiell que mancava dolorosament a la seva corona literària. Catalunya, desmentint l'opinió unànim dels historiadors literaris, és una nació amb poesia èpica.

MANUEL DE MONTOLIU

Juliol, 1922.

L'ART, ELS ARTISTES I'LS ARTESANS DE VALLS

(Continuació)

Antoni Figarola, mestre de cases.

L'any 1596 cridat pel consell vingué a la vila per a senyalar el lloc on s'havia de fer el pont de la carretera de Valls a Alcover sobre el riu Francolí. Lli. del Consell especial. Ar. municipal.

Sebastià Font, mestre de cases de Tarragona.

L'any 1598 cridat pel Consell vingué a la vila per a visurar l'obra del pont de la carretera de Valls a Alcover sobre el riu Francolí. Lli. de Clavaria. Ar. municipal.

Me. Augí, mestre de cases de Valls.

L'any 1601 fa l'escala qui puja de l'església parroquial a la Badia, per 20 lliures barceloneses. Lli. del Consell especial. Ar. municipal.

Lleonard Porta, mestre de cases de Valls.

A 30 d'Octubre de l'any 1605 fa capitulació amb el majordom del Sr. Arquebisbe de Tarragona per a fer i reedificar una part del Castell de la vila, per 20 lliures barceloneses. Manual. Ar. notarial.

Oliverius Nanqui, mestre de cases de la vila d'Alcover.

A 13 d'agost de l'any 1607 fa àpoca de 100 lliures barceloneses a favor de Cosme Totosaus, peaire de llana i als jurats de l'universitat de la vila de Vilarrodona pel compliment del preu de la fàbrica del pont que construí en dita vila. Manual. Ar. notarial.

A 20 de gener de l'any 1° 12 com a mestre que era de la fàbrica de l'església de la vila Alcover, regoneix deure 58 lliures barceloneses a favor de l'Antic Oller, per la feina de serrar i quadrejar una quantitat de fusta per a dita obra. Manual. Ar. parroquial.

Joan Solsona, mestre de cases de Valls.

D'aquest sols sabem que l'any 1610 posseïa una casa al carrer del Carme de la vila. Manual. Ar. notarial.

Joan Baldric, mestre de cases de Valls.

A 27 de juliol de l'any 1612 fa capitulació amb els Jurats per a la fàbrica de la volta de l'hermita de Sant Jeroni de la vila, pel preu de 20 lliures barceloneses. Manual. Ar. notarial.

Baltasar Bruel, mestre de cases de Toriosa.

A 14 de novembre de l'any 1613 fa capitulació amb els Jurats de la vila per a la fàbrica de la capella del Santíssim Sagrament de l'església parroquial, pel preu de 1.300 lliures barceloneses. Capitulació. Ar. parroquial.

Pere Magrinyà, mestre de cases de Valls.

L'any 1615 com a tutor dels fills d'Antoni Gil, arquitecte de la vila, ven una terra de la partida de la Creu den Fulla del terme de Valls. Manual. Ar. notarial.

Jeroni Gernal, mestre de cases de Valls.

A 2 de febrer de l'any 1626, fa capitulació amb la confraria de Nostra Sra. del Carme de la vila per a la fàbrica del carner de la confraria l'església del Carme, pel preu de 36 lliures barceloneses. Manual. Ar. parroquial.

A 11 d'agost de l'any 1629 junt amb Joan Ribera mestre de cases de la vila fan capitulació amb Joan Miquel Orliens, arquitecte de València, mestre de la fàbrica dels sepulcres dels fundadors del monestir de Sant Miguel de los Reyes, per a arrencar unes pedres negres de la pedrera de llisós negre de l'hermita de Sant Llorenç del terme de la vila; a més de les 14 pedres senyalades. S'havien d'arrencar 8 pedres, per a 8 columnes, totes d'una pessa, de 11 pams de llargada i 1 i mig de gruix, cada una. El preu de les columnes era 15 lliures barceloneses cada una i la demés pedra a raó de 4 rals el pam; anaven a despeses dels picapedrers els ports de les pedres fins al port de Tarragona: per aquest servei cobraren 14 lliures barceloneses. Lligall de documents. Ar. parroquial.

Joan Baldric, mestre de cases de Valls.

A 4 de març de l'any 1630 fa capitulació amb els procuradors del reguiu de na Gomboldona, del terme de la vila, per a la fàbrica d'un pany de paret junt a la resclosa de l'esmentat reguiu, pel preu de 48 lliures barceloneses. Manual. Ar. parroquial.

Magí Pons, mestre de cases de la vila d'Alcover.

L'any 1660 a 18 de setembre fa capitulació amb els Jurats de la vila per a sentar el retaule major de l'església parroquial, pel preu de 175 lliures barceloneses. Lli del Consell especial. Ar. municipal.

Me. Llopis, mestre de cases de la vila d'Alcover.

L'any 1661 vingué a la vila per a assessorar la manera com s'havien de treure les bastides que's posaren per a sentar el retaule major de l'església parroquial. Lli del Consell especial. Ar. municipal.

Joan Trilla, mestre de cases de Valls.

A 15 de març de l'any 1690 pren a preu fet la fàbrica d'una contra resclosa, davant de la vella i fa capitulació amb els procuradors dels reguius de la Vila i de la Cavalleria per a construir-la al torrent de la Font del Catllar del terme de la vila. Manual de Mestre Ferriol. Ar. notarial.

Isídro Rossell, mestre de cases de Valls.

L'any 1692 fa uns adobs al campanar de la vila-Albarans. Ar. municipal.

Pau Fons, mestre de cases de Valls.

Sols tenim notícia d'ell pel testament que feu l'any 1699. Lligall de testaments. Ar. notarial.

Pau Ballester, mestre de cases de Valls.

L'any 1702 junt amb Raimond Rossell mestre de cases de la vila, fan època a Pere Mensa, peraire, del preu d'unes obres fetes en una casa de la plaça del Blat i una masia de la partida la Plana d'en Berga del terme de la vila. Manual. Ar. notarial.

Ramon Rossell, mestre de cases de Valls.

A 31 de gener de l'any 1704 prengué a preu fet, la fàbrica del pont de pedra de la Font de Farigola de la vila per 27 lliures barceloneses. Lli. del Consell especial. Ar. municipal.

Joan Ferrer, mestre de cases de Valls.

L'any 1718 abaixà una grada, picà les pedres de la grada i enrajolà la sagristia de la capella de la Confraria de les Animes del Purgatori de la vila, per 5 lliures barceloneses. Lli. de la confraria.

Pere Sans, mestre de cases de la vila de Vilallonga.

A 22 d'agost de l'any 1766 per encàrrec de la universitat, visurà les teulades de l'església parroquial del Pallol i del Piló de la vila. Manual. Ar. notarial.

Francisco Tomás, mestre de cases de Montblanc.

A 22 d'agost de l'any 1766 junt amb Pere Sans mestre de cases de Vilallonga, per encàrrec de la universitat, visurà les taulades de l'església

parroquial del Pallol i del Piló de la vila. Ar. notarial.

Antoni Rossell, mestre de cases de Tàrrrega.

A 22 d'agost de l'1766 junt amb Pere Sans i Francisco Tomás mestres de cases, per encàrrec de la universitat, visurà les teulades de l'església parroquial del Pallol i del Piló de la vila. Manual. Ar. notarial.

Joan Pallás, mestre de cases de Valls.

A 24 de novembre de l'any 1807 fa capitulació amb els veïns del lloc de Masmulets per a la fàbrica de l'església nova de dit lloc, pel preu de 1175 lliures barceloneses. Manual. Ar. notarial.

ARQUITECTES

M.ⁿ Jaume Amigó, arquitecte.

Rector de Tivissa.

L'any 1571 vingué a la vila junt amb el vicari general de l'arquebisbat de Tarragona per a visurar l'obra de la nova església parroquial. Lli. del Consell general. Ar. municipal.

Antoni Vernià, arquitecte de Valls.

Natural de Montblanc.

A 18 de març de l'any 1577 sen veï de la vila, feu un contracte d'aprenentatge amb Pere Marçal de la vila per el qual s'obligava a ensenyar i instruir de l'art *domifictoria et architectoria*, en el terme de tres anys, a un germà d'en Marçal, i a més a mantenir i a vestir a l'aprenent i a l'acabar el contracte a donar-li 12 lliures barceloneses. Manual. Ar. notarial.

Pere Blai, arquitecte de la Selva.

L'any 1588 el consell el cridà per a que donés el seu parer sobre on es podria assentar l'escala de pujar a l'orga de l'església parroquial de la vila. Lli. del Consell especial. Ar. municipal.

L'any 1596 feu la trassa i l'obra de refer el pont del camí de Valls a Alcover sobre el riu Francolí. Lli. del Consell especial. Ar. municipal.

Hipolito Perez, arquitecte de València.

A 15 de març de l'any 1603 per encàrrec de la universitat, visurà les *trosses* de la sala del consell de la casa de la vila. Lli. del Consell especial. Ar. municipal.

Rafel Rossell, arquitecte de Valls.

L'any 1612 tenia una terra a la partida del mas d'en Cabot del terme de la vila. Manual. Ar. notarial.

A 14 de febrer de l'any 1627 junt amb Jaume Ribera, firmen capitulació amb els regants dels

recs de la Creu del Coll d'en Martí i de Santa Anna, del terme de la vila, per a la fàbrica d'un troç de la resclosa dels esmentats recs, pel preu de 55 lliures barceloneses. Manual. Ar. notarial.

Pere Gomar i Gener, arquitecte de Valls.

D'aquest sols sabem que va fer testament l'any 1615. Lligall de testaments. Ar. notarial.

Joan Porta, arquitecte de Valls.

Sols sabem d'aquest que l'any 1616 vivia a la vila, al carrer nou. Manual. Ar. notarial.

Isidro Rossell, arquitecte de Valls.

L'any 1658 era procurador de la Confraria de Sta. Anna, dels mestres de cases. Manual. Ar. notarial.

Salvador Fortuny, arquitecte de Valls.

L'any 1662 fa de testimoni de la venda d'una terra del terme de la vila. Manual. Ar. notarial.

L'any 1693 firmà apoca de 196 lliures, 5 sous, 2 diners barcelonesos a favor dels marmessors del Rnt. Sr. Francisco Durán, difunt, Cabíscol de la Seu de Solsona per tantes que havia gastades en l'obra de la capella feta per dits marmessors a l'església de Monges Mínimes descalces de la vila. Manual. Ar. notarial.

Baltasar Morlà, arquitecte de Valls.

L'any 1703 junt amb Ramon Rossell mestre de cases, com a procuradors que eran de la Confraria de Sta. Anna i St. Josep, dels mestres de cases i fusters, visuran una xamaneia d'una casa del carrer del Roser, per encàrrec de Ramon Balaguer, daurador, i Magí Guimerà, escultor, veïns de la vila. Manual. Ar. notarial.

Domingo Llobet, arquitecte de Valls.

A 12 d'abril de l'any 1779 començà l'obra de la Capella de les Dolors de l'església major de la vila. Història de Valls. Puiggener.

PICAPEDRERS

Guillem i Pere Tost, germans picapedrers.

A 1 de març de l'any 1363 fan acta de rebuda de 500 sous barcelonesos a compte del preu de l'obra que feian en la Capella fundada pel Rnt. Roger de Miralpeix, rector que fou de l'església parroquial de la vila. Manual. Ar. parroquial.

Pere Montagut i Pere Baró, picapedrers de Valls.

L'any 1372 fabriquen dos arcs de la Capella de Madona Sta. Maria del Lladó de la vila. En

Pere Baró era del lloc de Figarola. Pergamí. Ar. municipal.

Pere Daveila, picapedrer de Valls.

D'aqueix sols sabem que a 4 de juliol de l'any 1377 per encàrrec dels Jurats, portà la fusta que caigué del porxo que hi havia sobre'l portal de St. Antoni de la vila, a la plaça per a vendre. Lli. de Clavaria. Ar. municipal.

Joan Bonot, picapedrer de Valls.

L'any 1408 adobà'l pont d'en Vernet de la vila per 6 florins. Lli. de Clavaria. Ar. municipal.

Francesc Liagral i Joan Boguet, picapedrers de Valls.

A 27 de novembre de l'any 1573, fan capitulació amb Bartomeu Roig, mestre de l'església parroquial nova de la vila, per a picar 1.500 pedres de creuer i 590 pedres del principal, treient la pedra de la pedrera del Coll de Lilla del terme de la vila pel preu de 2 sous, 6 diners per quiscuna pedra principal i 38 diners per cada pedra de creuer. Manual. Ar. parroquial.

Magí Mulner, picapedrer de Valls.

L'any 1598 fa catorze pedres picades per a les obres de l'enfront de casa de la vila, per 1 lliure, 8 sous barcelonesos. Lli. de Clavaria. Ar. municipal.

FUSTERS

Pere Andreu, fuster de Valls.

L'any 1408 adobà la casa del postic de l'església de St. Miquel de la vila. Lli. de Clavaria. Ar. municipal.

Pere Martorell, fuster de Valls.

L'any 1409 fa'l cadafalc on predicà fra Vicens Ferrer, més tard St. Vicens: quan vingué a fer missió a la vila, cobrà pel seu treball 2 florins o siga 1 lliura, 2 sous barcelonesos. Lli. de Clavaria. Ar. municipal.

Miquel Fuster, fuster de Valls.

A 5 de juliol de l'any 1535 fa una capitulació amb el Prior i convent del Carme de la vila, per a la fàbrica de la retxa de la capella del St. Sepulcre de l'església de l'esmentat convent: en pago d'ella el convent li concedeix el dret per a ell, la seva muller i als seus, de ferma sepultura en la citada església i li prometeren que en remei de la seva ànima i dels seus, i de les Animes del Purgatori, celebrarien anyalment una missa matinal cantada en el altar del St. Sepulcre, el dia de Pasqua de Resurrecció. Capitulació. Ar. parroquial.

Bernat Sarra, fuster de Valls.

L'any 1551 obrà la pastera del retaule de Santa Anna de l'església de Madona Sta. Maria del Lladó de la vila. Document. Ar. parroquial.

Jaume Busquet, fuster de Valls.

A 17 de novembre de l'any 1570 fa un contracte amb els Jurats del lloc d'Altafulla, compromentse a entregar la fusta que faltava per a acabar el retaule de l'església parroquial del citat lloc, pel preu de 5 lliures, 14 sous barcelonesos. Manual. Ar. parroquial.

Jaume Alguens, fuster de Valls.

L'any 1575 adobà el retaule de l'església de St. Antoni Abat de la vila. Lli. de notes de Francesc Dalmau, Comanador de St. Antoni. A. de Valls. Ar. parroquial.

Jaume Llopis, fuster de Valls.

L'any 1589 fa les portes dels tres portals de l'església parroquial nova de la vila, per 50 lliures barceloneses. Lli. de Promenies. Ar. municipal.

Baltasar Figarola, fuster de Valls.

L'any 1591 arregla els tabernacles per a les processons de Corpus i St. Joan de la vila. Lli. del Consell especial. Ar. municipal.

Sebastià Figarola, fuster de Barcelona.

A 18 de febrer de l'any 1591 fa una capitulació amb els Jurats i vuit prohoms de la vila, per a fer l'obra de fusteria de l'orga de l'església parroquial.

En virtut d'aquesta capitulació havia de fer una representació del Baptisme de Jesús en el riu Jordà, amb dues figures, una de Crist i altra de St. Joan Bta.; una tarja i ls seus adorns de mig relleu, amb la senyal de la vila al mig: uns salvatges trompeters de dos terços: dos angels i ses peanyes; tot de relleu de sis pams d'alt, més uns penjants de talla i les peanyes dels angels de la definició voltades d'unes grimaces a les parts foranes amb unes anelles en les boques per a aguantar els penjants, i havien de tenir tres pams d'amplia i baixar fins a la cornisa baixa.

Tot havia d'ésser de fusta d'alba. El preu foren 55 lliures barceloneses. Capitulació. Ar. parroquial.

Marçal Prat, fuster de Valls.

L'any 1598 fa un ruedo del braser per a la casa de la vila, per 3 lliures. 6 sous barcelonesos. Lli. de Clavaria. Ar. municipal.

Joan Reinaldos, fuster de Valls.

A 28 de juliol de l'any 1610 fa capitulació amb els procuradors de la Confraria de Sta. Anna, de la vila, per a la fàbrica del retaule de l'altar de la mateixa, conforme a la trassa per el presentada, pel preu de 39 lliures, 10 sous barcelonesos. Manual. Ar. parroquial.

A 5 de desembre de l'any 1611 la Confraria de la Ssma. Trinitat de la vila, li dona a preu fet, per 7 lliures, 10 sous barcelonesos, la fàbrica de una pastera de fusta, per a la figura de la patrona de la mateixa igual a la del gloriós St. Ramon de Penyafort de l'església parroquial de la vila, afegit-hi dos serafins que en aquesta no hi son. Manuai. Ar. parroquial.

A 1 d'agost de l'any 1618 fa capitulació amb m.^o Melcior Oller, mercader, per a la fàbrica de dos molins drapers en el molí fariner que'l dit Oller posseix en el terme del lloc del Milá, pel preu de 24 lliures, 10 sous barcelonesos, posant-li la fusta a peu d'obra, venia a càrrec de l'Oller els jornals de mestre de cases, la manobra i tota la clavor i ferramenta. Manual. Ar. parroquial.

Pere Torrella, fuster de Valls.

A 12 de juny de l'any 1612 fa capitulació amb el venerable fr. Jaume Gomis, llec i Balle general del monastir de Santes Creus per a la fàbrica d'un retauló de fusta d'alber de dotze pams i mitg d'alsada, pel preu de 28 lliures barceloneses. Lligall de contractes. Ar. notarial.

A 8 de setembre de l'any 1616 firmà capitulació amb els veïns del lloc de Masmuets per a la fàbrica del retaule de l'església d'aquell lloc, de fusta d'alber, ven seca, i aquest havia de tenir dotze pams i mig d'ample i divuit pams i mig de alt, pel preu, fusta i mans de 27 lliures barceloneses. Capitulació, Ar. parroquial.

Marçal Prats, fuster de Valls.

A 16 de novembre de l'any 1614 junt amb me Jeroni Claveria, escultor, natural de Montalvant, regne d'Aragó i veí de Cambrils, i me Benet Baró, escultor veí de Tarragona, trobant-se a la vila per creure's que la universitat d'aquesta anava a donar a preu fet la fàbrica del retaule major de l'església parroquial, per a no perjudicar-se l'un a l'altre, fan una germandat i companyia, per la qual sempre que la universitat de Valls lliurés dita fàbrica, si la seva construcció la donaven a fer a un dels tres, tant si era de fusta com de pedra, tots tres havien de participar de les ganàncies i pèrdues, contribuint cada

un a ella en una tercera part. Manual de Joan Pujol. Ar. notarial.

Josep Reinaldos, fadrí fuster de Valls.

Fill de Joan Reinaldos, fuster de la vila l'any 1633, firma capitulacions matrimonials amb Ursula Carbonell, donçella filla de Sebastià, pagés hostaler i de Quimeta, de la vila. Manual. Ar. notarial.

Matias de Vara, fuster de Valls.

A 2 d'octubre de l'any 1630 firma capitulació amb la universitat del lloc de Puigpelat per a la fàbrica del retaule de l'església parroquial de la esmentat lloc, i de les portes dels dos portals del mateix, pel preu de 30 lliures i dues quartres de blat. Manual. Ar. notarial.

RELOTGERS**Gabriel Ferrer, rellotger de Valls.**

L'any 1585 redressà el rellotge de l'església major i's quarts fent-hi moltes peces, per 30 lliures barceloneses. Lli. del Consell especial. Ar. municipal.

Fa testament l'any 1586. Rúbrica de testaments. Ar. notarial.

Tomás Ferrer, rellotger de Valls.

D'aquest sols sabem que morí l'any 1606. Lli. del Consell especial. Ar. municipal.

Francisco Vives, rellotger de Vilafranca.

L'any 1658 adobà el rellotge de la vila per 20 lliures barceloneses. Lli. del Consell especial. Ar. municipal.

FERRERS**Pere Armengol, ferrer de Valls.**

L'any 1408 fa les frontices de les portes del portal del Castell de la vila. Lli. de Clavaria. Ar. municipal.

Gerau Artús, ferrer de Valls.

L'any 1421 ferrà la mitja quartera de la vila per 8 sous barcelonesos. Lli. de Claveria. Ar. municipal.

Bernat Carbonell, ferrer de Valls.

L'any 1457 fa la farramenta dels portals de la vila. Lli. de Clavaria. Ar. municipal.

SERRALLERS**N. Vidal, serraller de Valls.**

L'any 1562 fa dos senyals per als mostassafs de la vila. Lli. de Clavaria. Ar. municipal.

Joan Aguilar, serraller de Valls.

L'any 1593 fa la retxa del retret de baix, de l'enfront de la casa de la vila, a raó de 7 diners per lliura de ferro, i l'any 1609 fa'ls ferros de les vidrieres de l'absis de l'església parroquial de la vila. Lli. del Consell especial. Ar. municipal.

N. Sarnós, serraller de Valls.

L'any 1598 ferrà les portes de la casa dels Pal·lols de la vila. Lli. de Clavaria. Ar. municipal.

Jaume Ferriol, serraller de Valls.

L'any 1607 el Consell li encarregà el cuidador del rellotge. Lli. del Consell especial. Ar. municipal.

MANYÀ**Nicolau Belot, manyà de Valls.**

L'any 1427 adobà els panys i les claus dels portals de la vila per 6 sous barcelonesos. Lli. de Clavaria. Ar. municipal.

CALDERER**Martí Domenech, calderer de Valls.**

L'any 1698 fa la conca d'aram per a un braser per a la casa de la vila. Lli. de Clavaria. Ar. municipal.

ENGINYER**Josep de Massanés, enginyer.**

L'any 1619 dirigí l'obra de l'enterrament del general en Joan Felip de Castanyos, que hi ha en la capella dels Terciaris de l'església del Lladó de la vila. Lli. del Lladó. Ar. dels pares Caputxins de Sarrià.

—————

**ARXIU I DOCUMENTS CONSULTATS
PER A LA FORMACIÓ
D'AQUEST TREBALL**

—

ARXIU MUNICIPAL

Llibres del Consell general i especial. 1396-1402.—Llibres del Consell general. 1450-1474.—1501-1520.—1552-1715.—Llibres del Consell especial. 1562-1600.—1714-1715.—Llibres del Consell secret. 1613-1616.—1643-1663.—1667-1669.—Llibres de promenies. 1579-1610.—1607-1613.—Llibres de la Confraria de la Sang de Jesucrist.—Llibre de Notes de Francisco Dalmau. Comendador de la casa i hospital de St. Antoni Abat

de Valls.—Llibres de Clavaria.—Llibres d'atrasos i ròsecs.—Llibre de crèdit i dèbit.—Llibres d'estimes.—Comptes de l'administració dels domassos de l'església parroquial.—Algunos apuntes de Valls.—Pergamins.

ARXIU PARROQUIAL

Manuals. 1400-1700.—Documents solts.—Capitulacions.—Llevadors de la vila.—Llibre de la vila.—Llibre de la Confraria de les Animes del Purgatori.—Llibre de la Confraria del Roser.—Llibre dels combregants.—Llibre de notes de la casa de St. Antoni Abat de Valls.

ARXIU NOTARIAL

Manuals. 1530-1800.—Llibres de testaments.—Rúbriques i concordies.—Llibres de testaments.—Inventaris i capítols matrimonials.—Lligalls de documents. 1600.

VARIS

Los Cuatrocentistas catalanes. Santpere i Miquel.—Llibre de Lladó. Convent de Caputxins de Sarrià.—Llibre de l'obra de l'església.—Anal inèdits de la Selva. Mn. Pié, pvre.—Llibre de Bonifàs. C. Martinell.—L'Art a Valls. C. Martinell.—Historia de Valls. Puiggener.—Tarragona Cristiana. Morera.

INDEX DE NOMS PROPIS**A**

Alemany, Jordi; *Imaginare*.—*Andreu*, Antoni; *Esculptor*.—*Amat*, Sebastià; *Daurador*.—*Anguera*, Antoni; *Argenter*.—*Arandes*, Joan Antoni; *Argenter*.—*Arandes*, Francisco; *Argenter*.—*Amigó*, Jaume; *Arquitecte*.—*Augí*; *Mestre de cases*.—*Amill*, Pere; *Organer*.—*Arada*; *Organer*.—*Andreu*, Pere; *Fuster*.—*Alguens*, Jaume; *Fuster*.—*Armengol*, Pere; *Ferrer*.—*Artús*, Geran; *Ferrer*.—*Aguilar*, Joan; *Cerraller*.

B

Borrassà, Lluís; *Pintor*.—*Bosc*, N.; *Pintor*.—*Boquet*; *Esculptor*.—*Borruell*, Baltasar; *Esculptor*.—*Bonifaci*, Lluís; *Esculptor*.—*Bonifaci* i *Inglés*, Baltasar; *Esculptor*.—*Bonifaci* i *Massó*, Lluís; *Esculptor*.—*Balaguer*, Ramón; *Daurador*.—*Bonet*, Juçefum; *Argenter*.—*Barbut*, Salomón; *Argenter*.—*Bolló* i *Casanovas*, Damià; *Argenter*.—*Bolló*, Marià; *Argenter*.—*Bonifaci* i *Botí*, Pau;

Argenter.—Bover, Francisco; Argenter.—Bover, Ramon; Argenter.—Bover, Antoni; Argenter.—Bladié, Pere; Vidrier.—Baró, Pere; Picapedrer.—Bonnot, Joan; Picapedrer.—Bellpuig, Joan de; Mestre de cases.—Boguet, Joan; Picapedrer.—Blai, Pere; Arquitecte.—Brull, Baltasar; Arquitecte.—Baldric, Joan; Mestre de cases.—Baldric, Pere; Arquitecte.—Bordons, Pere; Organer.—Barguero, Andreu; Organer.—Busquet, Jaume; Fuster.—Belot, Nicolau; Manyà.

(Acabará)

FIDEL DE MORAGAS

DUES CANÇONS MEDIEVALS

INÈDITES

DESVENTLLANT-LES del secular somni que, amb el cap sota l'ala, ignorades o desconegudes han arribat fins a nosaltres, guardades al fons del monacal còdex d'on son transcrits, publiquem aquí amb joia dues Cançons de gentil virior, bell sentit i galana factura, per a que, havent-se sortosament salvat dels vells temperis, sien des d'ara incorporades al nostrat tresor de les catalanes lletres medievals.

El còdex d'on exhumem les dues poètiques composicions en qüestió, es un llibre en quart, en llatí, manuscrit sobre paper, amb caràcters, de diverses mans, del segle XIV, procedent de la biblioteca del monestir de Santes-Creus.

Composen el MS. varietat de textos de matèries històriques-literàries. A més enllà de la segona mitat del llibre, es troben les cançons, seguides l'una darrera l'altra, sens espai que les divideixi, com si talment fossen una sola composició; estan escrites al verso, en blanc, d'un full on acaba (al recto) un text, començant al full següent altra text divers.

Les dues cançons ocupen, per tant, una plana sencera, que al enquadrar-se el llibre seria aixequida, puix l'últim vers (cançó 2.ª), tallat horitzontalment pel bellmitj de les lletres, apenes pot llegirs-se.

La primera de les dues cançons no du al front cap rotul ni titol; la segona està rotulada *Cansó*; algun que altra vers d'ambdues té esmenes i paraules titllades, essent les dues escrites d'una mateixa mà, amb lletra del XIV segle.

No hi consta nom d'autor ni n'hi ha cap indici.

Podria suposar-se ésser aquestes cançons obra de copista o transcripció d'altri; les esmenes, però, i titlles fan refusar-ne la suposició.

Creiem, doncs, que's tracta d'obra original, del borrador autentic del propi autor o poeta, qui aprofitant la plana en blanc del còdex, hi apuntaria en moments de lleure i en esplai de l'esperit, les seves inspiracions que, després, aniria afinant, titllant i esmenant fins a tenir-les a gust.

Ignorat i tot que'ns sigui el nom del autor de aquestes dues cançons, la més senzilla lectura ens delata un esperit culte, dominador de la mètrica, del llenguatge i de la matèria que canta.

Son, en definitiva, dues composicions bessones externa i internament, diferenciades, però, pel caràcter amatori de la primera i pel sentit moral de la segona, corresponent-se una amb l'altra amb llur ideologia, formades cada una per tres estrofes o quartetes, de set i vuit síl·labes la primera i de set versos aguts en les tres de la segona, totes elles de aconsonantació perfecte, apes de rimar imperfectament les paraules: *estremis, temps i sabens*.

Diriem que'ns sembla veure i sentir-hi, en doble esplai, el lirisme d'un monjo esmentant en estrofes, des de la soletat monacal, l'acomiadament del mon que ha deixat, al dir en la primera cançó de sentit amatori:

CANSÓ 1.^a

*Vag men ben enamorat
E an' grat de ma senyora
Elam dix viam bonora
quant della prengui comjat.*

Mudansa

*Can ffitu absent de may mya
ja mes senti tal dolor
Ara se que nes amor
que dabans no sebia.*

Alia

*Vag men trist desert e las
he a hab grat de ma senyora
Elam dix viam bonora
cant della prengui comjat.*

En la segona cançó, de fort sentit moral, l'ànim autor sembla llençar-se ja amb vol desplegat a les altes contemplacions interiors d'una millor